

“Men ziet van de toekomst ongeveer even veel als het inzicht in het verleden reikt”.

Marie Kamphuis (1907-2004), grondlegger modern maatschappelijk werk

Schatkamer geschiedenissen sociaalwerk-beroepen: <http://canonsociaalwerk.eu>

Eenentwintig canons online: Nederland / Vlaanderen / Internationaal : Sociaal Werk Algemeen / Zorg voor de Jeugd / Jeugdzorg / Geestelijke Gezondheidszorg / Migranten / Maatschappelijke Opvang / Gehandicaptenzorg / Sociaal Cultureel Werk / Maatschappelijk Werk / Vrouwenopvang / Reclassering / Volkshuisvesting / Cliëntenbeweging GGz / Verslavingszorg / Palliatieve zorg / Actua Transities / Internationale Denkers / History of Social Work / In voorbereiding: Ouderenzorg / Autisme

2007-2017: 10 jaar Canon sociaal werk!

De Canon sociaal werk bestaat tien jaar. Komend najaar voeren we campagne om de bekendheid verder te vergroten en oude en nieuwe maatschappelijk aandeelhouders te werven om dit werk ook financieel te steunen.

Antwerpen: Canonredacteur Dries Claessens schreef Een geschiedenis van sociaal werk.

Een recensieartikel op blz. 2-6 door Jef Mostinckx, op 3 juli 2017 geplaatst op *Sociaal.Net*, online platform voor iedereen met interesse in sociaal werk, welzijn en gezondheid, <http://sociaal.net/boek/een-geschiedenis-van-sociaal-werk/>

**BOEKENKOEEN
ANTIQUARIAAT**

Sinds begin 2017 verstuurden wij via ons boekenantiquariaat al meer dan 50 boeken naar nieuwe belangstellende lezers. Dat is beter dan dat deze boeken bij ons staan te verstoffen in dozen of boekenkasten. Ze krijgen een tweede leven: bij professionals, onderzoekers, studenten en andere geïnteresseerden. Voor prijzen van € 2,50 tot € 7,00. Canonredacteurs stelden boeken om niet ter beschikking, de opbrengst komt ten goede van de kas van de Canon sociaal werk. Neem een kijkje in ons boekenantiquariaat: <http://boekwinkeltjes.nl/v/canonsociaalwerk/>

Boek Canon verslavingszorg nog leverbaar

Paul Schnabel, oud-directeur Sociaal en Cultureel Planbureau en nu D66 Eerste Kamerlid: “Een heel leuk boek, met bijzondere en soms ook weemoedig of zelfs meewarig stemmende afbeeldingen. Mooi opgebouwd met

passende foto’s die het onderwerp een helder beeld geven. Een aanrader voor mensen die alle verslavingsgerelateerde ontwikkelingen willen weten.”

De prijs is 1 ex. € 15,00, 2-10 ex. € 10,00, en bij meer ex. daalt de prijs verder. Zie voor bestellen de Canon verslavingszorg:

http://www.canonsociaalwerk.eu/nl_vsz/details.php?canon_id=579

Record: 66.000 bezoeken in maart 2017

Sinds het begin van de Canon in 2007 stijgt elk jaar het aantal bezoeken. Een nieuw record werd gevestigd in maart 2017 met 28.600 bezoeken aan de Nederlandse en Vlaamse canons, en 37.500 bezoeken aan de Engelstalige canon History of Social Work. Een overzicht van de bezoek-aantallen is te vinden op blz 9 van deze Nieuwsbrief.

Een geschiedenis van sociaal werk

Dries Claessens.

Berchem, EPO, 2017, 248 p, € 24,90.

Bespreking door Jef Mostinckx, op Sociaal.Net

Dries Claessens is docent sociaal werk op de Artesis Plantijn Hogeschool te Antwerpen en werkt als redacteur mee aan

de [Canon Sociaal Werk](#), een digitale kijk op de geschiedenis van sociaal werk. Hij bundelde zijn vakkennis nu ook in een boek. Een topper.

PROBLEMEN VAN MENSEN

Dries Claessens beschrijft in deze turf vanuit een historisch perspectief het sociaal werk als een antwoord op armoede, uitbuiting en onderdrukking van de zwakkere mensen in de samenleving.

“Vlaams sociaal werk in een Europese sociale geschiedenis.”

Hij situeert het Vlaamse sociaal werk in het geheel van de Europese sociale geschiedenis. De klemtoon ligt op de recentere geschiedenis vanaf 1750. Vrijheid en gelijkheid vormen de twee uitgangspunten van het achttiende eeuwse Verlichtingsstreven. Hier vindt de auteur de oorsprong van het emancipatie- en democratiseringsstreven van het actuele sociaal werk.

Maar de geschiedenis van het sociaal werk begon al vroeger. Vanaf de vierde eeuw ontstaat er een proces van secularisatie. Dat proces werd gedragen door intellectuelen en filosofen. Filosofie en wetenschap leidden reeds bij de oude Grieken tot een kritische manier van denken en een ethiek van persoonlijke verantwoordelijkheid en zelfbeschikking. Dit zijn competenties die vandaag onontbeerlijk zijn in het sociaal werk. Het socratisch gesprek als hulpverleningsmethode vindt er zijn oorsprong.

MIDDELEEUWEN

Belangrijk om het sociaal werk van de middeleeuwen te begrijpen, zijn de zeven werken van barmhartigheid. Die bestonden uit materiële vormen van hulp- en dienstverlening: de hongerigen eten geven, de dorstigen drinken

Bestellen?

http://www.epo.be/uitgeverij/boekinfo_boek.php?isbn=9789462671096

geven, de naakten kleden, de vreemdelingen opvangen, de zieken verzorgen, de gevangenen bezoeken en de doden begraven.

Maar ook immateriële vormen komen aan bod: de onwetenden onderrichten, de twijfelaars goede raad geven, de bedroefden troosten, de zondaars vermanen, lastige personen geduldig

Een geschiedenis van sociaal werk

Dries Claessens

verdragen, beledigingen vergeven en voor de levenden en overlevenden bidden.

In de latere middeleeuwen ontstaat er een competitie tussen de geestelijke en de wereldlijke hiërarchie. De verhouding tussen kerk en staat en het proces van secularisatie in het bijzonder zijn een belangrijke factor binnen de westerse samenleving. Zij zijn verbonden met evoluties die we meestal in de moderne tijd situeren zoals de bureaucratisering en secularisering van het sociaal werk.

De zorg voor armen en zieken, oorspronkelijk het monopolie van kloosters en parochies, geraakte steeds meer in de handen van leken en overheid.

OPKOMST VAN DE ZORGSECTOR

Al in de twaalfde en dertiende eeuw werden aparte ambachtsgilden opgericht. Ook de ambachtlieden hielden zich bezig met elementaire vormen van sociaal werk. Onderlinge

hulp, gericht op het bestrijden van bestaansonzekerheid, één van de kenmerkende functies van onze hedendaagse sociale zekerheid, was toen al een essentieel beleidspunt.

“In de middeleeuwen was er nog geen professioneel sociaal werk.”

Hoewel de gilden eigenlijk de historische voorlopers zijn van de vakbonden en mutualiteiten kan men in de middeleeuwen nog niet spreken van professioneel sociaal werk. Dat ontstaat pas op het einde van de negentiende eeuw.

Wel wordt in de late middeleeuwen de zorg stilaan geïnstitutionaliseerd in de schoot van de kerk. Voor een meer gecentraliseerde staatszorg is het wachten op de figuur van Juan Luis Vives en de Nieuwe(re) Tijden.

Juan Luis Vives legde met zijn ‘De Subventione Pauperum’ in 1526 de grondslag van de vroegmoderne armenzorg. Liefdadigheid was voor Vives vooral een zaak van de staat. Hij bedacht een plan om de steunbedeling te rationaliseren door de ‘valse’ armen van de ‘echte’ armen te onderscheiden. Hij wilde de bedeling ook differentiëren naar gezinssituatie, invaliditeit en inkomen. De auteur verwijst in dit verband naar het huidige beleid van de OCMW’s.

TOTAL INSTITUTIONS

Repressie en disciplineren zijn belangrijke kenmerken van deze vroegmoderne armenzorg. Die armenzorg krijgt in deze tijd dan ook typisch gestalte in ‘totale instituties’ zoals tucht-, werk- en correctiehuizen. Daarin worden vooral ‘slechte armen’ ondergebracht.

Daarnaast blijven de middeleeuwse gasthuizen, weeshuizen en godshuizen hun deuren openen voor de ‘goede armen’, zij die niets aan hun situatie konden doen.

“Helpen door tucht en discipline.”

De zeventiende en achttiende eeuw worden in de geschiedenis van het sociaal werk wel eens aangeduid als ‘de periode van de grote opsluiting’ (Michel Foucault). Armen, zieken, gekken, ouderen, werklozen, bedelaars, vagebonden, criminelen, ongehuwde moeders, prostituees... werden in tuchthuizen en aanverwante instellingen opgesloten en aan het werk gezet.

HELPEN DOOR TUCHTIGEN

Straffen en tuchtigen was de methode om in die tijd aan sociaal werk te doen en het sociaal

afwijkende en lastige gedrag van deze groepen te corrigeren.

Tucht- en werkhuisen kenden uiteenlopende, soms zelfs tegenstrijdige doelstellingen: redden, heropvoeden, genezen en opleiden, maar ook straffen, isoleren en disciplineren. Verplichte arbeid zou bijdragen aan re-integratie en rehabilitatie. Deze sociaal activerende doelstellingen van het tuchthuis stonden in schril contrast met de strikte en vaak mensonterende leef- en werkomstandigheden in de intramurale zorg van die tijd.

DE VERLICHTING

Pas in de late achttiende eeuw worden de omstandigheden in het instellingenwezen beter. Er komen psychiatrische ziekenhuizen, jeugdinstituten en gevangenissen.

“Vrouwen geven het sociaal werk een belangrijke impuls.”

De wortels van de beginnende welvaartsstaat vindt de auteur in het verlicht-humane gedachtegoed van de staat en in externe krachten zoals de arbeidersbeweging waaruit de vakbonden, mutualiteiten, coöperaties en andere verenigingen aan het einde van de negentiende eeuw ontstaan.

Emanciperende groepen zoals de vrouwenbeweging geven het sociaal werk belangrijke professionele impulsen. Door toedoen van de vrouw wordt het sociaal werk in Engeland en Amerika een wetenschappelijk en methodisch geïnspireerd beroep.

VAN NACHTWAKERSSTAAT NAAR VERZORGINGSSTAAT

Het belang van het sociaal werk en de impact van het sociaal beleid nam na de Eerste Wereldoorlog toe. De maatschappij evolueerde van een ‘nachtwakersstaat’ naar een ‘verzorgingsstaat’. Dit was een geleidelijk proces.

De verzorgingsstaat met zijn groeiende vrijheid, zekerheid en welvaart stagneerde ten gevolge van de beurscrash van Wall Street, de Tweede Wereldoorlog en de oliecrisis van 1973. Dit remde ook de verdere ontwikkeling af van het sociaal werk dat daarmee verstrengeld was. Malcolm Payne, geboren op 13 juni 1947, schreef een dertigtal boeken over verschillende aspecten van het sociaal werk. Zijn oeuvre geeft ons inzicht in de evolutie van het sociaal werk als professie en wetenschap.

“In België kwam er één dienst armenzorg per gemeente.”

Payne schreef in 2005 in ‘The Origins of Social Work’: “Een nieuwe focus op solidariteit en sociaal beleid creëerde een context waarin de methode en de waarden van het sociaal werk een vaste positie konden verwerven. (...)

Welvaartsstaten ontwikkelden zich als antwoord op de ervaring van oorlog (...) Veel landen waren bezet geweest, verwoest door de gevechten en gedestabiliseerd.(...) Welvaartsvoorzieningen waren dus een noodzakelijk onderdeel van herstructurering, herontwikkeling en stabilisering.”

De Belgische Staat richtte al in 1895 een Koninklijke Commissie op voor hervorming van de armenzorg. Dertig jaar later, op 10 maart 1925, werd de wet op de Commissies van Openbare Onderstand gestemd. De lokale armenzorg werd gemoderniseerd met de verplichte installatie van één dienst voor armenzorg per gemeente. De opdracht van deze ‘Comités voor Openbare Onderstand’ bestond uit bijstand aan hulpbehoevenden, bejaardenzorg, hospitaalverzorging voor noodlijdenden en voogdij over arme wezen en vondelingen.

CRISIS VAN DE WELVAARTSSTAAT

In de jaren zestig en zeventig neemt de welvaartsstaat en het sociaal werk paradoxaal een hoge vlucht door een organisatorische en inhoudelijke uitbouw.

“Na de oliecrisis breidde de welvaartsstaat spectaculair uit.”

“Op organisatorisch vlak vertaalt de groei van de welzijnszorg zich in het toenemend aantal hulpverleners en in de uitbouw van een uitgebreid netwerk van welzijnsorganisaties. (...)

Op inhoudelijk vlak wordt de groei van de welzijnszorg gekenmerkt door een uitbreiding van de gehanteerde hulpverleningsvormen en de daarbij gehanteerde theorieën en paradigma’s”, zo schreef Jan Steyaert anno 1996 in zijn proefschrift ‘[In de ban van het getal](#)’.

Na de oliecrisis breidde de welvaartsstaat spectaculair uit naar sectoren, domeinen, doelgroepen, organisaties en functies.

COMPLEX GEGEVEN

Sinds de staatsvorming van 1980 is welzijn in Vlaanderen een belangrijk beleidsdomein. Een groot deel van het overheidsbudget gaat naar

welzijnsdiensten en -voorzieningen. Het is een domein waarmee heel veel mensen rechtstreeks of onrechtstreeks in contact komen.

“Welzijn in Vlaanderen is complex.”

Het welzijnsbeleid is ook een complex gegeven. Er werd een brede waaier aan dienstverlening uitgebouwd voor de meest diverse doelgroepen, gaande van gezinnen, over personen met een handicap, kansarmen en minderheden, tot senioren.

BOMEN EN BOS

De organisatie van die dienstverlening is nog complexer. Er zijn diverse bestuursniveaus betrokken en de dienstverlening wordt gerealiseerd door de meest diverse actoren zoals overheidsinstanties, private non-profitorganisaties en commerciële dienstverleners.

In dat kluwen was het soms moeilijk om het bos door de bomen te zien. Er volgden fusies zoals de centra voor algemeen welzijnswerk, de centra voor geestelijke gezondheidszorg, de centra voor leerlingenbegeleiding en de pleegzorg. De meest ingrijpende reorganisatie was integrale jeugdhulp.

GEDECENTREERD EN ECLECTISCH

Sociaal werkers met weinig leestijd mikken best meteen op Claessens’ historische analyse van de jaren zeventig tot negentig van vorige eeuw. Daarin beschrijft hij de evolutie van het sociaal werk als wetenschap die bevrucht werd door sociologische, psychologische en psychiatrische inzichten, met de ontzuivering en de verzakelijking die erop volgde.

De auteur schrijft in dat verband: “De ambitie om het sociaal werk wetenschappelijk te onderbouwen, blijft enigszins overeind. Getuige daarvan de roep om evidence-based practice, het formuleren van kerncompetenties en einkwalificaties en de blijvende zoektocht naar een body of knowledge, bijvoorbeeld in de hogescholen. Toch blijft tot op vandaag het beeld bestaan van sociaal werk als een eclectisch samengesteld of ‘gedecentreerd vakgebied’ waarin meerdere sociale wetenschappen een belangrijke rol spelen. Sociaal werk werd dus niet alleen zakelijker, sociaal werkers moesten vooral ook meer directief tewerk gaan en zich meer naar buiten richten. (...) De verheffings- en verbindingsfunctie van het sociaal werk kwam meer op de voorgrond. Zelfontplooiing van de

mens in zijn maatschappelijke situatie haalde het als primordiale doelstelling van het sociaal werk op die van eenzijdige aanpassing en integratie.”

AFDWINGBARE SOCIALE RECHTEN

De Europese lidstaten namen steeds meer sociale verplichtingen op zich in het kader van de Verenigde Naties, de Raad van Europa en de Europese Unie. Het sociaal beleid van België en Vlaanderen haalt zijn legitimiteit uit dat internationaal sociaal recht.

De fundamentele mensenrechten en sociale grondrechten zijn een erkenning van het streven van burgers naar meer sociale rechtvaardigheid, grotere gelijkheid en meer burgerlijke vrijheid.

“Sociaal beleid haalt zijn legitimiteit uit internationaal sociaal recht.”

De invloed van de Raad van Europa voor de ontwikkeling van sociale rechten voor alle burgers wordt vaak onderschat. Het ‘European Social Charter’ beschermt de fundamentele sociale rechten van de Europese burgers. Door het Europees Gemeenschapsrecht werden verder verdragen, verordeningen en richtlijnen goedgekeurd die bepalend zijn voor de juridische werking binnen het federaal, regionaal en lokaal sociaal recht.

EEN TOPPER

Hoewel Dries Claessens stelt dat sociaal werk in toenemende mate een internationaal beroep wordt, besteedt hij minder aandacht aan het belang van de internationale regelgeving qua fundamentele en sociale rechten van de mens.

“De auteur overtuigt de aandachtige lezer.”

Zijn boek “Een geschiedenis van sociaal werk” is nochtans een topper. De auteur geeft niet enkel blijk van zijn vakkennis, hij overtuigt de aandachtige lezer dat zowel geschiedenis als sociaal werk een wetenschap en een professie zijn. Hij slaagt erin sociale historische feiten systematisch te verzamelen, te analyseren en te ordenen als proces van methodologische kennisverwerving. Hij zocht naar verklaringen en eindigt zijn studie van het sociaal werk in de post-welvaartsstaat.

Hij schetst aan de hand van een aantal professionele kenmerken de evolutie van het sociaal werk in de twintigste eeuw. Hij focust daarbij op de verwetenschappelijking, de scholing, beroeps- en de methodiekontwikkeling van het sociaal werk.

DRIE GROTE EMANCIPATIEBEWEGINGEN

De arbeiders-, vrouwen- en Vlaamse beweging zijn de drie grote emancipatiebewegingen die het sociaal werk in Vlaanderen vorm en richting hebben gegeven.

De verzameling van relevante sociale feiten leidt ook tot de vaststelling dat de kracht van het maatschappelijk werk als wetenschap en professie erin bestond dat het steeds opnieuw de theoretische inzichten van vele vormen van psychologische en sociale wetenschappen wist te integreren in haar eigen beroepsmethodes, werkvormen en technieken.

“De auteur legt verbanden, zoekt oorzaken en leidt daaruit gevolgen af.”

De integratie van al deze theoretische systemen maakt niet alleen de originaliteit uit van het sociaal werk, maar vooral haar doelmatigheid en succes.

Claessens legt verbanden, zoekt oorzaken en leidt daaruit gevolgen af. Hij plaatst signalen in perspectief: migratie en integratie, participatiesamenleving, vermaatschappelijking, integratie en decentralisatie, ervaringsdeskundigheid en mensenrechten als motivatie, integrale jeugdhulp, laagdrempelige en brede toegankelijkheid, zorg op maat, indicatiestelling en zorgregie, strategische doelen en operationele doelen.

Samen met Richard Wilkinson en Kate Pickett in hun baanbrekend werk ‘The Spirit Level. Why Equality is Better for Everyone’ komt ook deze auteur tot het inzicht dat inkomensongelijkheid een fundamenteel probleem is omdat sociale problemen veel meer voorkomen in ongelijke samenlevingen.

GEWAARSCHUWD VOOR ONTZIELING

Lezen en leren over onze geschiedenis is leerzaam en inspirerend. In deze ‘Geschiedenis van sociaal werk’ maakt de lezer kennis met de meest interessante en inspirerende pioniers van het sociaal werk.

Dit basisboek is niet enkel een achteruitkijkspiegel. De lezer ziet waar het sociaal werk vandaan komt, hoe het zich heeft ontwikkeld en hoe het zich verder kan ontwikkelen. Hij ontdekt de verschillen en overeenkomsten met vroeger, maar hij kan zich ook realiseren hoe belangrijk het is om menselijke structuren voortdurend te verbeteren en aan te passen aan de noden van mensen.

“Dit basisboek is niet enkel een achteruitkijkspiegel.”

Vanuit een historisch perspectief geeft Dries Claessens antwoorden op de problemen van mensen die in armoede leven en die door sociale structuren of leiders onderdrukt worden. Hij stelt dat verzakelijking niet per se strijdig is met de betrokkenheid van de sociaal werkers, maar waarschuwt ze voor de ontzieling van het sociaal werk. Een sociaal werker moet tegelijkertijd zakelijk en geëngageerd werken.

DEPROFESSIONALISERING

Claessens zet zich fel af tegen het ‘scientific management’ omdat de hele sociale sector erdoor ‘getayloriseerd’ werd.

“De sociaal werker degradeerde van ambachtsmeester tot praktisch-materiële uitvoerder wiens job erin bestaat een checklist af te vinken. Ook de cliënt werd ontmenselijkt en benaderd als een beheersbare bundel van vragen, noden en gevoelens wat fundamenteel strijdig is met het ambachtelijke en persoonlijke karakter van sociaal werk.”

“De sociaal werker degradeerde tot uitvoerder.”

Het feit dat hij van oordeel is dat een bedrijfsmatige reprofessionalisering in feite een deprofessionalisering van het sociaal werk betekende, zal heel wat sociaal werkers vandaag doen nadenken over hun beroep. De auteur geeft hen de raad om meer aandacht te hebben voor trage vragen van cliënten, voor hun verhaal, context, betrokkenheid en betekenisgeving.

HERBEZINNING

Om hun intrede te doen in de post-welvaartsstaat en tegengewicht te bieden aan de bedrijfsmatige instrumentalisering van hun werk, zal het “sociaal werk, net als de vakbonden, zich op tijd en stond moeten herbezinnen over haar missie, taak en rol.”

De auteur is van oordeel dat “de kritische sociaal werkers een bewonderenswaardige, maar soms ook wat naïeve strijd leveren tegen sterke systeemkrachten.”

“Kritische sociaal werkers leveren soms een wat naïeve strijd.”

Hij eindigt zijn boek met volgende les: “Als de geschiedenis één les leert, dan is het wel dat het sociaal werk zich als veelkleurige professie altijd al heeft weten aanpassen aan de veranderende maatschappelijke omstandigheden. Daaraan ontleent ze haar bestaansrecht en legitimiteit. Dat moet ze dus ook vandaag en morgen doen. En dat zal ze ook doen. Want dat is nu eenmaal de loop van de geschiedenis.”

De lectuur van “Een geschiedenis van sociaal werk” van Dries Claessens is een aanrader voor iedereen die inspiratie nodig heeft om mee te werken aan een rechtvaardiger en menselijker samenleving.

Gepubliceerd: 3 juli 2017 op Sociaal.Net

Jef Mostinckx is ethicus, criminoloog en bemiddelaar van opleiding. Hij werkte 13 jaar in het Ministerie van Justitie als probatie-assistent en adjunct-directeur in de Brusselse gevangenissen. Hij was docent aan de HISKWA, de Sociale Hogeschool Heverlee en het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen. Na de staatshervorming van 1983 werkte hij in de Vlaamse Gemeenschap als bestuursdirecteur in de Administratie voor Gezin en Maatschappelijk Welzijn, waar hij verantwoordelijk was voor de sectoren maatschappelijk welzijn, armoedebeleid, culturele diversiteit en internationaal welzijnsbeleid. Sinds zijn pensioen is Jef Mostinckx actief als vrijwilliger in de buurtbemiddeling en als externe voorzitter Cliëntoverleg Integrale Jeugdhulp en EKC-coördinator (family group conferencing).

Basisboek geschiedenis van sociaal werk in Nederland : herzien en uitgebreid

Een geheel nieuw hoofdstuk is gewijd aan de **SOCIAAL JURIDISCHE DIENSTVERLENING**. Ook nieuw zijn: ontstaan en ontwikkeling van het kinder- en jeugdwerk, kindbescherming en jeugdzorg, reclassering, vrouwenhulpverlening, vormings- en volksontwikkelingswerk, het opbouwwerk.

460 blz., € 29,90, bestellen via:

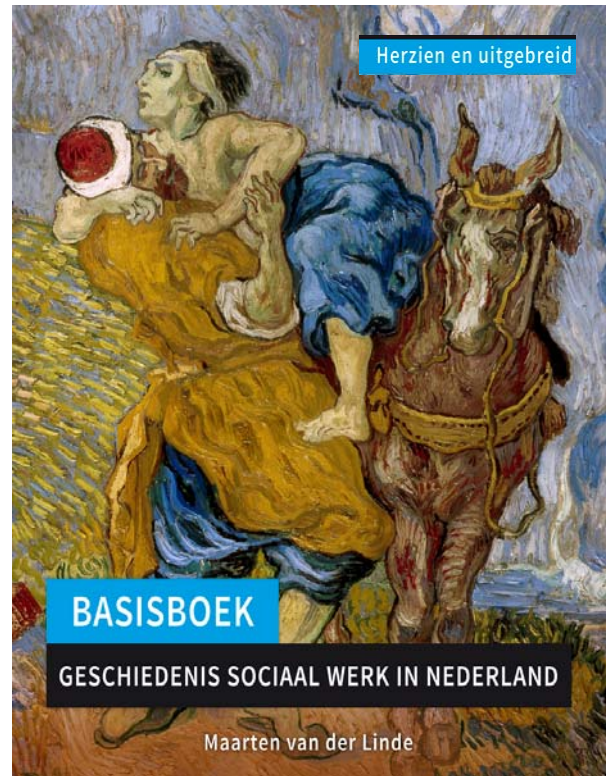
<http://sociaalwerk.swpbook.com/>

Recensie Nico de Boer in Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken, 2016, nr. 4:

Bijna tien jaar na de eerste editie (2007) verscheen onlangs een geheel herziene versie van het 'Basisboek Geschiedenis van het sociaal werk' van de meesterhand van Maarten van der Linde. Het boek is maar liefst 175 pagina's dikker dan die eerste editie en onverminderd onmisbaar voor iedereen die met het sociaal werk van doen heeft. Een must voor alle sociale opleidingen in het land.

Dat het sociaal werk de afgelopen jaren niet stil heeft gestaan, heeft ook zijn neerslag op het basisboek. Enkele hoofdstukken zijn ingekort en daarvoor in de plaats kwamen nieuwe items, zoals het benutten van ervaringsdeskundigheid in het sociaal werk en mensenrechten als motivatie om sociaal werk te doen. Ruimer aandacht is er ook voor jeugdbescherming en jeugdwerk, voor vrouwenopvang, voor reclassering, voor opbouwwerk en vormings- en ontwikkelingswerk en uiteraard voor welzijn nieuwe stijl en de Wmo, in 2007 nog nauwelijks ontwikkeld. Om inhoudelijk niet helemaal duidelijke redenen wijdt Van der Linde ook een geheel nieuw hoofdstuk aan het ontstaan en de ontwikkeling van de sociaaljuridische dienstverlening. Nieuw in het basisboek is ten slotte dat enkele hoofdstukken een koppel vormen: het ene hoofdstuk beschrijft de maatschappelijke context van een periode, het hoofdstuk erna de ontwikkeling van het sociaal werk in die periode.

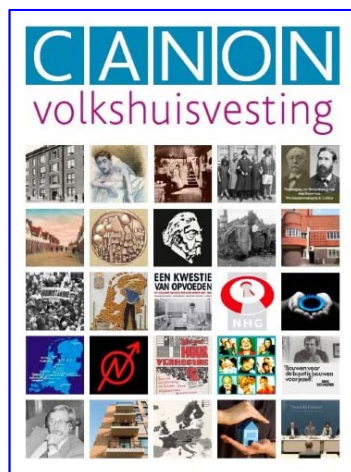
Op historische gronden valt te voorspellen dat dit niet de definitieve versie van het basisboek zal zijn. Sociaal werk blijft zich immers ontwikkelen.

Misschien is het een goed voorstel om vanaf nu alvast de items te gaan verzamelen die in een volgende editie (anders) aan de orde moeten komen. Een daarvan zou de geschiedenis van de dorpshuizen kunnen zijn. Lange tijd verbleven ze in de schaduw van de gesubsidieerde en geprofessionaliseerde club- en buurthuizen. Nu die het steeds vaker zonder subsidie en professionals moeten stellen, gaan ze steeds meer lijken op dorpshuizen. Die hebben in hún geschiedenis veel ervaring in semi-commercieel werken en voeren steeds vaker (met overheidssubsidie) gemeenschapstaken uit. In het basisboek komen de dorpshuizen er – net als op de verwante Canon Sociaal werk, inmiddels goed voor bijna een half miljoen bezoeken per jaar! – een beetje bekaaid af. Dat kan komen omdat er lange tijd (bijna) geen professionele bemoeienis met de dorpshuizen was: er werkten domweg geen betaalde krachten. Probleem is dat dat steeds minder een criterium kan zijn om er in de geschiedschrijving van het sociaal werk geen aandacht aan te besteden. De barmhartige Samaritaan die de voorkant van het boek siert (dezelfde overigens als die voorop het standaardwerk 'Zorg en de staat' van Abram de Swaan uit 1990) was evenmin een professional.

VERWANTE CANONS EN ANDERE DIGITALE SCHATKAMERS

- * **NIEUWE SITE: SHVB Stichting Historisch Verpleegkundig Erfgoed:**
<https://www.verpleegkundigergoed.nl/over-shvb>
- * Florence Nightingale Instituut: geschiedenis van VERPLEGING EN VERZORGING: <http://fni.nl/>
- * Canon van de verpleegkunde: <http://www.canonverpleegkunde.nl/>
- * Geschiedenis maatschappelijke opvang: <http://hvoquerido.nl/geschiedenis/>
- * Digitaal Museum van de Volkshuisvesting: <http://www.iisg.nl/volkshuisvesting/index.html>
- * Canon Altra onderwijs en jeugdhulp: <http://www.altracanon.nl/>
- * Digitaal Museum 'S HEEREN LOO: www.museum-sheerenloo.nl
- * GEHANDICAPTEN SCHRIJVEN GESCHIEDENIS: <http://www.gehandicaptenschrijvengeschiedenis.nl/>
- * Canon van de gerontologie: <http://www.canongerontologie.nl/>
- * Canon geschiedenis van de Nederlandse GEZONDHEIDSZORG:
<http://www.kenniscentrumhistoriezorgverzekerders.nl/bronarchief/canon/canon.html>
- * Canon van de Nederlandse GENEESKUNDE:
<http://medischcontact.artsennet.nl/Dossiers/Alle-dossiers-1/Geschiedenis/Canon-geneeskunde.htm>
- * Website 100 jaar ORTHOPEDAGOGIEK: <http://www.100jaarorthopedagogiek.nl>
- * Canon 150 Jaar LICHAMELIJKE OPVOEDING: <http://www.canonlo.nl/>

2017: AANTAL BEZOEKEN CANONS SOCIAAL WERK NAAR DE 700.000?

Bezoeken aan de 21 Canons Sociaal Werk: Nederland, Vlaanderen & Internationale denkers

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Jan.	2.046	3.837	7.806	15.190	10.017	16.425	20.030	24.944	25.522	26.534
Feb.	1.804	3.806	6.019	7.818	9.062	12.397	16.869	21.170	26.081	22.865
Mrt	2.460	4.936	7.086	8.778	14.733	15.204	19.384	23.224	24.124	28.636
Apr.	2.574	5.205	7.174	7.256	12.486	13.960	18.170	18.665	20.576	25.427
Mei	3.060	4.766	7.694	8.499	12.867	15.216	18.475	20.425	25.929	27.586
Juni	3.536	4.542	7.216	7.344	12.205	14.463	16.299	21.445	23.028	22.639
Juli	2.144	2.850	4.266	4.611	7.819	8.905	10.939	11.854	26.069	
Aug.	2.035	3.503	5.131	4.673	8.132	9.102	11.767	13.504	15.619	
Sep	3.320	7.613	9.372	7.806	14.767	16.282	20.988	20.839	22.197	
Okt	4.128	9.930	12.812	10.540	20.736	21.739	25.672	24.936	27.843	
Nov	4.394	9.432	12.194	9.957	19.543	22.705	24.718	25.974	24.548	
Dec	3.178	6.139	7.405	8.406	16.620	18.956	22.012	23.959	22.574	HALF JAAR:
Totaal	34.679	66.559	94.175	100.878	158.989	185.354	225.323	250.939	284.128	153.849

Bezoeken aan de Engelstalige Canon History of Social Work <http://historyofsocialwork.org/eng/index.php>

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Jan.	1.135	4.524	7.122	10.010	17.037	19.825	31.491
Feb.	1.215	4.003	6.485	10.229	19.164	23.771	30.272
Mrt	1.569	4.726	6.911	11.747	23.241	22.519	37.597
Apr.	1.953	4.065	7.471	14.596	19.422	21.388	31.386
Mei	2.150	4.772	6.014	10.931	18.916	20.389	30.766
Juni	2.308	3.783	6.017	10.336	16.502	16.082	25.484
Juli	2.068	3.506	4.670	10.891	14.698	17.188	
Aug.	2.483	3.515	4.783	11.959	17.163	18.281	
Sep	3.517	6.410	9.840	17.568	24.395	27.484	
Okt	4.543	7.971	11.086	22.183	27.004	31.289	
Nov	3.708	7.413	10.236	20.600	23.094	31.761	
Dec	3.830	6.652	10.165	15.263	17.828	27.133	HALF JAAR:
Totaal	30.479	61.340	90.800	166.343	238.464	277.110	186.996

STUUR DEZE NIEUWSBRIEF DOOR AAN VRIENDEN EN COLLEGA'S